

IDRÆT I SKOLEN

Læs også
Ny undervisnings-
minister roser
bevægelse i skolen

TEMA:
SÆT GANG I UD SKOLINGEN

dansk
skoleidræt

Pensumforslag til prøven i idræt

STREET, HÅNDBOLD ELLER HÅNDVÆGTE?

Når samfundet ændrer sig, gør vores motionsvaner det også. Spørgsmålet er så, hvad det fortæller om danskerne, at fitness- og streetkulturen boomer i disse år?

Løbebåndene suser afsted i landets idrætscentre kun afbrudt af dumpe klonk fra vægtredskaber. Der er åbent fra kl. 5.30-22.00, og ingen venter på dig. Du kommer, når du kommer. I parken dyrker en gruppe af byens unge rulle-skøjter, skateboard eller parkour med vennerne. De aftaler at mødes på mobilen en halv times tid forinden. En anden flok unge mødes hver tirsdag, når håndboldholdet har tid i hallen.

Alle steder dyrker de idræt, men der er forskel på, hvordan de taler sammen, går klædt, og hvordan man aftaler at mødes. Mens streetaktiviteter som skateboard og parkour er "selvorganiserede", bestemmer den reserverede tid i hallen, hvornår man mødes med vennerne fra håndbold. I fitnesscentret får personalet løn for at være tilstede, men foreningens frivillige vasker sokkerne uden at få en krone. Hvert sted har sin særlige kultur.

Fra forsvarsvilje til windsurfing

Danmarks ældste idrætsorganisation, De Dan-

ske Skytteforeninger, blev stiftet i 1861. De unge mænds forsvarsvilje og færdigheder skulle styrkes, og i skytteforeningerne blev de trænet i skydning, eksercits og senere gymnastik. I de følgende årtier voksede foreninger med fodbold, roning, gymnastik, cricket, sejlads og tennis frem, og idræt blev udbredt til flere befolkningsgrupper. I 1900-tallet voksede antallet af medlemmer og foreninger, og gymnastikbevægelsen blomstrede på de danske folkehøjskoler, der skulle danne både krop og sjæl. Den danske foreningstradition blev noget helt særligt. Her kunne man for få penge, fra man var 1-100 år dyrke idræt i fællesskab med mennesker fra alle samfundsklasser modsat mange andre lande, hvor idrætten er organiseret i skoler og uddannelsessystemer. Foreningerne gjorde idræt for alle.

Men fra midten af 1970'erne valgte flere og flere danskere at jogge eller cykle en tur, spille basket på vejen eller suse af sted på rulleskøjter og dyrke windsurfing. Alt sammen uden for foreningernes faste rammer. Hangen til selvorganisering spirede i kølvandet på ungdomsoprøret.

Børn vælger fitness

Den seneste kortlægning af danskernes motions- og sportsvaner viser, at flere og flere deltager i fitnessaktiviteter. Forpligtelserne og de faste rammer i foreningen er afløst af fleksibilitet: Du kan træne, når du har plads i kalenderen, og du kan sige op, når du vil. I den forbindelse taler nogle samfundsiagttagere om, at vi lever i et "projektsamfund", hvor alle fællesskaber er midlertidige projekter, og en aftale kun er en aftale, indtil man laver den om.

Det er ikke kun de voksne, der slider i fitnesscentrene. Blandt børn og unge er private og kommercielle idrætstilbud også populære. I 2011 dyrkede ni procent af alle børn i alderen 7-15 år idræt i et privat eller kommercielt center. Fem

IDRÆTSKULTUR

I Fælles Mål hedder det under "Idrætskultur og relationer", at eleven efter 9. klasse "kan diskutere samspillet mellem samfund og idrætskultur" og "har viden om sammenhænge mellem samfundstendenser og idrætskultur".

år efter var tallet mere end fordoblet til 22 procent. Styrketræning er særligt populært, og i forbindelse med offentliggørelsen af nyheden om, at flere børn dyrker kommerciel idræt, forklarede analytiker Trygve Laub Asserhøj fra Idrættens Analyseinstitut, interessen for netop styrketræning.

- For mange af de unge aktive handler det sandsynligvis om at få effektiv træning og præge sin krop i en retning, man godt kunne tænke sig, sagde han.

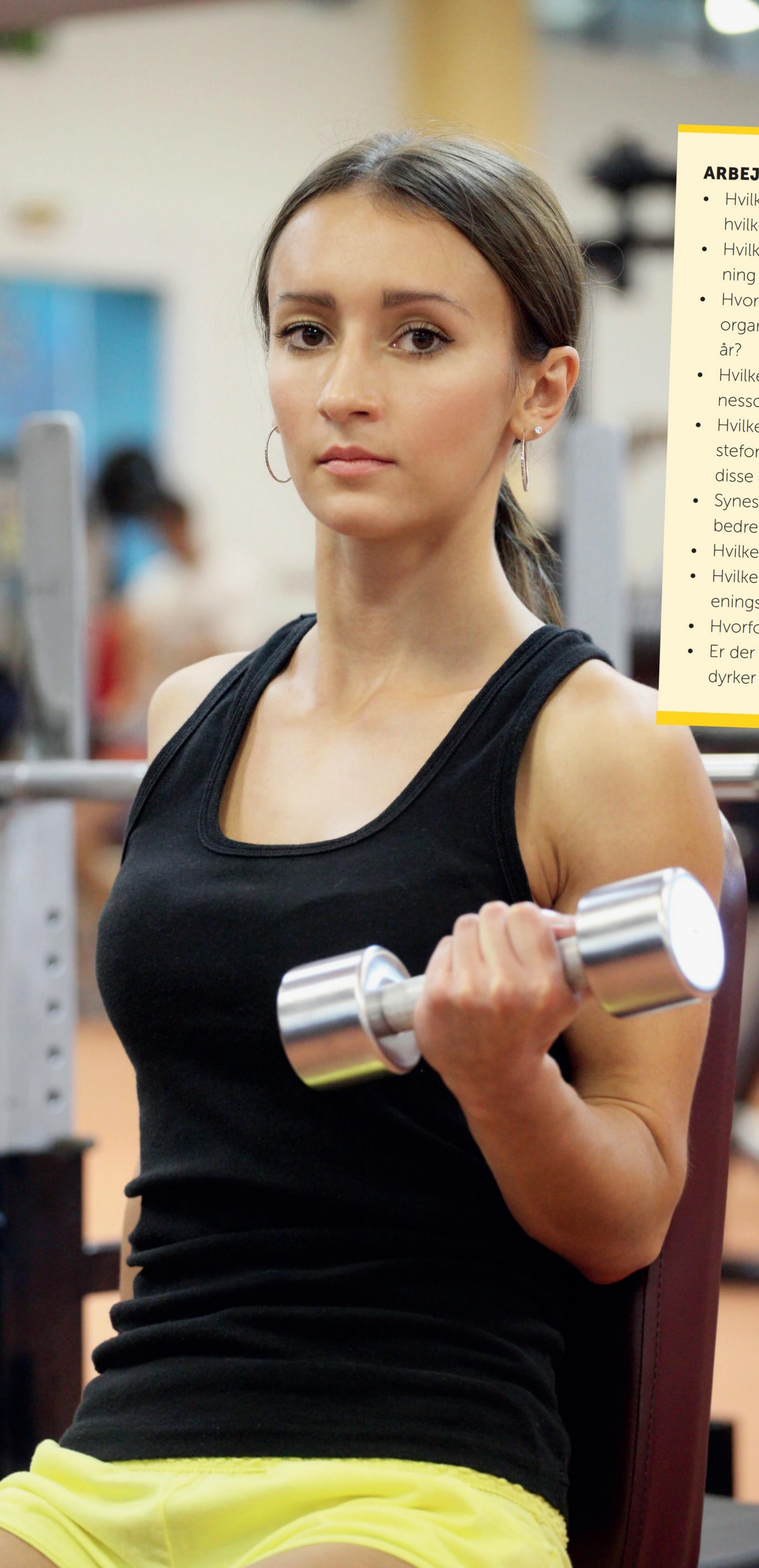
Sundhed er alt

Idrætten er altså blevet et middel til at opnå et mål om fx en flot og stærk krop. Forskere har påpeget, at idrætten generelt er blevet reduceret til at være alt for sundhedsorienteret. Inaktivitet er farligt, lyder det fra bl.a. Sundhedsstyrelsen, men skal idrætten være en slags medicin? spørger kritikerne. Hvorfor skal angsten for sygdom få os til at spæne derudaf? Og er det overhovedet sundt med al den individuelle idræt? Sundhed er nemlig andet en kondital, sved på panden og lavt BMI, mener mange - bakket op af videnskaben. Fx viser forskning, at de sundhedsmæssige, fysiologiske fordele er større, når vi spiller fodbold med vennerne, end når vi løber en tur, og at deltagerne i fod-

INDSPARK TIL IDRÆTSFAGETS VÆRKTØJSKASSE...

Dansk Skoleidræt ønsker at bringe gode ideer til "idrætsfagets værktøjskasse", og i den forbindelse bringer Idræt i Skolen i hver udgave temaatikler, som er målrettede lærere og elever og kan bruges som pensum i prøven. Husk også at bruge de didaktiske værktøjer "Boldspilsdugen" og "Aktivitetshjulet" i arbejdet frem mod prøven. Se mere på www.skoleidraet.dk under "idrætsfaget".

ARBEJDSPØRGSMAÅL:

- Hvilke mål har hhv. foreninger og fitnesscentre, og hvilke ideer bygger de på?
- Hvilke faktorer i danskernes hverdagsliv har betydning for, hvilke idrætsformer, man vælger?
- Hvordan kan man forklare, at fitnesscentre og selvorganiseret idræt oplever stigende interesse i disse år?
- Hvilket fællesskab er der i hhv. idrætsforeningen, fitnesscentret og den selvorganiserede idræt?
- Hvilke former for idræt var populære, da din bedsteforældre var børn, og hvorfor tror du, at netop disse aktivitetsformer var udbredte?
- Synes du, at nogle måder at organisere idræt på er bedre end andre?
- Hvilke mål kan man have med at dyrke idræt?
- Hvilke koder/hvilken kultur knytter sig til hhv. foreningsidræt, selvorganiseret idræt og fitnesscentre?
- Hvorfor dyrker du idræt?
- Er der forskel på, hvorfor og hvor drenge og piger dyrker idræt?

bold udtrykker større glæde og ønske om at fortsætte med aktiviteten end løberne.

Ung og fri af foreningen

I teenageårene vælger mange unge foreningerne fra, og det bekymrer politikere, foreningsfolk og forskere. Men bliver man fysisk inaktiv af at droppe håndbolden i foreningen? Ikke nødvendigvis. Studier af frafald viser nemlig, at mange unge skifter foreningsidrætten ud med et medlemskab i fitnesscentret eller dyrker selvorganiseret idræt, som fx streetaktiviteter. Skal vi så overhovedet være bekymrede over, at unge droppe foreningerne? Nej, mener nogle forskere, som peger på, at det jo er en naturlig del af at være ung, at man vil "frigøre" sig fra (foreningens) trykke rammer. Ja, mener andre, som peger på de helt særlige værdier og fællesskaber, der knytter sig til netop foreningsidrætten.

Kilder: Maja Pilgaard & Steffen Rask/Idrættens Analyseinstitut: "Danskernes motions- og sportsvaner 2016", Maja Pilgaard: "Teenagers idrætsdeltagelse i moderne hverdagsliv", Lone Friis Thing og Laila Ottesen: "MacDonaldisering af den danske idrætskultur?", Jørgen Hansen: "Idræt" i Den Store Danske, Gyldendal, Idrættens Analyseinstitut: "Flere børn dyrker kommerciel idræt", Anders Fogh Jensen: "Projektsamfundet".